

Oktatási Hivatal

A 2011/2012. tanévi
Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny
első forduló

TÖRTÉNELEM

FELADATLAP ÉS VÁLASZLAP

Munkaidő: 180 perc

Elérhető pontszám: 100 pont

ÚTMUTATÓ

A munka megkezdése előtt nyomtatott nagybetűvel ki kell tölteni az adatokat tartalmazó részt és minden különálló lapon a versenyző nevét, osztályát!

A feladatok megoldásához íróeszközön kívül **más segédeszköz nem** használható! Javítás csak a hibásnak vélt szöveg áthúzásával és a jónak vélt megoldás mellé írásával történhet, kifestőt tilos alkalmazni!

A feladatlapnak a középiskolai tananyagra vonatkozó részét a szaktanár (szaktanári munkaközösség) értékeli központi javítási útmutató alapján. Továbbküldhetők az adott részben **legalább 75 %-ra (52,5 pontra)** értékelt dolgozatok.

A szakirodalomra vonatkozó feladatokat a versenybizottság értékeli központi javítási útmutató alapján.

A VERSENYZŐ ADATAI

A versenyző neve: oszt.:

Középiskolai tanulmányait a 13. évfolyamon fejezi be: igen nem

Az iskola neve:

Az iskola címe: irsz. város

..... utcahsz.

Megye:

A felkészítő tanár(ok) neve:

.....

Összes pontszám:

KÖZÖS FELADATOK

I. Válaszoljon az ókori keleti államokkal kapcsolatos kérdésekre! (Elemenként 0,5 pont, összesen 3 pont.)

A) „Világos lesz a világ,
amikor fölkelsz az eget horizontján.,
s izzol egész napon át, tűz-fényű korong.
Tovaűzöd az éjt, sugarad mindenfelé árad.
A Két Ország ünnepet ül,
ami él, eleven lesz újra, feléled,
te költöd fel az embert.” (egy himnusz részlete)

a) Melyik, az Újbirodalomban uralkodó fáraóról van szó?

b) Ez az uralkodó nevet változtatott. Mi volt az oka?

.....

B) „Libüa [Afrika] víztől körülvelt földrésznek mutatkozik, kivéve azt a részt, ahol Ázsiával határos, s tudomásom szerint Nékhosz, Egyiptom királya volt az első, aki ezt bebizonyította; ő ugyanis abbahagyván azon csatorna ásását, mely a Nílustól az arab öbölíg [Vörös-tenger] húzódik, föníciai embereket küldött el hajókon, s meghagyta, hogy **Héraklész oszlopain** át hajózzanak be az északi tengerbe [Földközi-tenger], és így térjenek vissza Egyiptomba.” (Hérodotosz)

c) Azonosítsa "Héraklész oszlopait"!

d) Melyik, később fontos szerepet játszó észak-afrikai kereskedelmi telepet alapították a föníciaiak?

.....

C) „Visszatértemben a tengerparton fekvő Szidónt foglaltam el. A város lakosságát, mivel nem engedelmeskedtek tartományfőnökömnek és nem fizették meg évi adójukat, leöldököltem. A meghódolást megtagadó népek között ítéletet tettem. Isteneiket és lakóikat Asszíria fogságába hurcoltam.” (egy királyi felirat)
„Berakom a könyvtárba azt, ami a királynak kedves, amit nem szeret, azt eltávolítom.” (felirat egy könyvtárban)

e) Melyik uralkodóról van szó?

f) Nevezze meg azt a várost, ahol a szóban forgó uralkodó könyvtára állt!

.....

3 pont	
---------------	--

II. Válassza ki, hogy a források kikhez köthetők a római történelem szereplői közül!
(Elemenként 0,5 pont, összesen 3 pont.) (Nem minden személyhez tartozik forrás, de egy személyhez több forrás is tartozhat!)

a) „Kétszer vonultam be ovációval, háromszor ünnepélyes diadalmenetben, és huszonegyszer kiáltottak ki imperátorrá. A senátus több diadalmenetet is szavazott meg számomra, de én nem fogadtam el.” (Önéletrajz)

b) „Mikor megkezdődött az ütközet, az egyik oldalon minden volt: vezér, matrózok, katonák; a másikon semmi, csak katonák. Kleopátra volt az első, aki futásnak eredt; Antonius inkább maradt a menekülő királyné, mint harcoló katonái mellett, s így az imperátor, akinek kíméletlen szigorral kellett volna eljárnia a szökevények ellen, maga szökött meg seregétől.” (Velleius Paterculus leírása)

c) „A gallok hatvanezer főnyi hadseregükkel hirtelen megtámadták-t, mikor katonái a tábor megerősítésével foglalatostokdaktak, és nem számítottak rá, hogy csatát kell vívniuk. [...] Ha nem ragad pajzsot, nem hatol előre a harcban álló gyalogság első soraiba, s nem veti magát az ellenségre [...], egyetlen római sem menekült volna meg.” (Plutarkhosz: Párhuzamos életrajzok)

d) „[...] mintegy hatezer embert összegyűjtött a Circusban, a senatust pedig Bellona templomába hívta össze. Akkor kezdett hozzá beszédéhez, midőn kirendelt katonái elkezdtek a hatezer ember felkoncolását.” (Plutarkhosz: Párhuzamos életrajzok)

e) „Miután mégis elnyerte a consulságot, katonákat toborzott, de nem az ősi szokás szerint a vagyonos osztályból, hanem mindenkit felvett, akinek kedve volt, sok teljesen vagyontalant is. Egyesek véleménye szerint a népszerűséget hajhászta ezzel. Ugyanis ez a társadalmi osztály tette őt híressé és naggyá.” (Sallustius: A Jugurtha elleni háború)

f) „A meggyilkolt polgárok rabszolgái közül tízezer fiatal, erőteljes embert felszabadított, római polgárjoggal ajándékozta meg őket. [...] Azért tette ezt, hogy legyen a nép között tízezer ember, aki minden parancsát vakon teljesíti.” (Plutarkhosz: Párhuzamos életrajzok)

A történelmi személy neve	A forrás betűjele
Tiberius Gracchus	
Marius	
Sulla	
Pompeius	
Julius Caesar	
Augustus	

3 pont	
--------	--

III. Egészítse ki a korai kereszténységgel kapcsolatos forrásrészleteket és válaszoljon a kérdésekre! (Elemenként 0,5 pont, összesen 5 pont.)

A) „.....(a) még mindig lihegett a düttől, és halállal fenyegette az Úr tanítványait. Elment a főpaphoz, s arra kérte, adjon neki ajánlólevelet [...], ha talál ott embereket, férfiakat és nőket, akik ezt a tanítást (ti.(b) –ét) követik, megkötözve [el]hurcolhassák őket. Már(c) közelében járt, amikor az égből egyszerre nagy fényesség vette körül.” (Újszövetség)

d) Melyik vallástörténeti fogalommal szokták illetni a fent leírt eseményt ?

e) Magyarázza meg a fogalmat!

B) „Megparancsoljuk, hogy mindazok a népek, amelyek kegyelmes kormányzatunk alatt állnak, abban a vallásban éljenek, amelyet a hagyomány szerint szent (e) apostol adott át Róma népének. [...] Tehát: mindenkinek hinnie kell az apostoli hitvallást és az evangéliumi tanítás értelmében az Atya, Fiú, (f) egységesen isteni voltát, egyenrangú méltóságát és szent hármasságát. Meghagytuk, hogy akik ezt a hitvallást követik, a '.....'(g) nevet viselhetik, a többiek azonban, akiket eszteleneknek és örülteknek ítélünk, az (h) (hitvallásuknak megfelelő gyalázatos) nevet viseljék.” (Theodosius törvényeiből)

i) Melyik zsinaton fogadták el a szövegben említett dogmát?

5 pont	
--------	--

IV. Hasonlítsa össze a két, Nagy Károllyal kapcsolatos forrást és válaszoljon a kérdésekre! (Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

A) „[III.] Leó pápa a sok bántalmazás következtében, amit a rómaiaktól elszenvedett [...], arra kényszerült, hogy a királyhoz forduljon védelemért. Károly Rómába ment hát, s az egész télre szüksége volt ahhoz, hogy az egyházat kimenekítse abból a rendkívül nagy zűrzavarból, amibe jutott. Akkor történt, hogy a Caesar és Augustus címet Károly elfogadta. Ez annyira nem volt ingyére, hogy azt állította később, hogy azon a napon - bár az kiemelkedő ünnepnap volt - nem is lépett volna be a templomba, ha a pápa szándékát előre tudta volna. A keletiek a római császári cím elfogadását zokon vették tőle, [de ő] nagy higgadtsággal viselte el, és olyan, őket messze felülmúló emelkedettséggel tudta macacsságukat legyőzni, hogy követek révén gyakran érintkezett velük, és leveleiben fivéreinek szólította őket.” (Részlet egy Nagy Károlyról szóló életrajzból)

B) „És akkor a tiszteletre méltó és kegyes főpap a saját kezében tartott igen értékes koronával megkoronázta őt [Károlyt]. Akkor az összes római hívők, tekintetbe véve azt a rendkívüli védelmet és szeretetet, amelyet ő a római szentegyház és annak helytartója iránt tanúsított, Istennek és Szent Péternek, a mennyország kulcstartójának sugallatára, egy akarattal fennszóval kiáltották: »Károlynak, az Istentől koronázott legkegyesebb Felségnek, a nagy és békeszerető császárnak élet és győzelem!« Szent Péter apostol oltára előtt, több szentet segítségül hívva, háromszor mondták el ezt, és így Károlyt római császárrá emelték. A szent helytartó és főpap szentelt olajjal felkenete Krisztus legkiválóbb fiát, Károly királyt, ott mindjárt, a mi Urunk Jézus Krisztus születése napján.” (Részlet a *Liber Pontificalis*ből)

a) Melyik szereplő álláspontja tükröződik az egyes forrásokban?

A)

B)

b) Mikor került sor a mindkét forrásban szereplő személy császárrá koronázásra?

.....

c) Melyik - Róma városát is fenyegető - nép ellen nyújtott Nagy Károly segítséget a pápának?

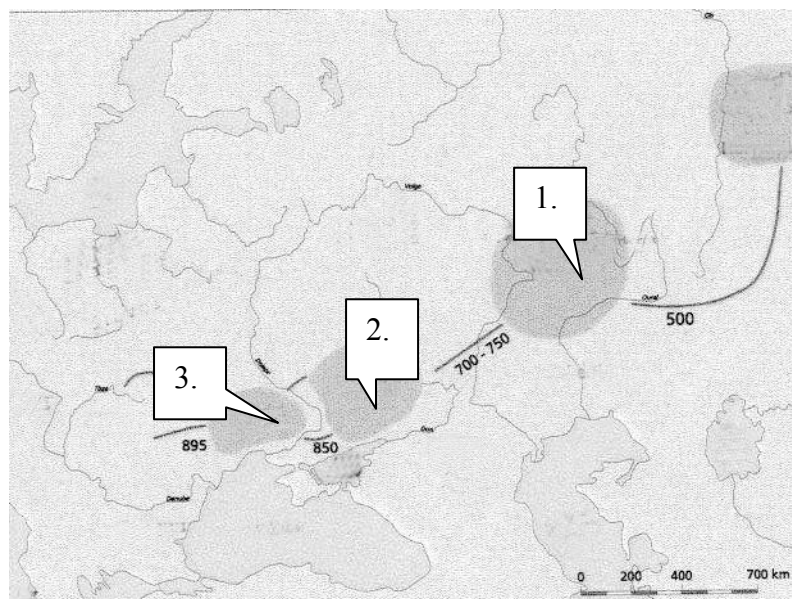
.....

d) Károly „római császárként” valójában melyik államalakulat uralkodója lett?

.....

5 pont	
--------	--

V. Rendelje a magyarok vándorlásának feltételezett állomásait a megfelelő forrásokhoz, majd válaszoljon a kérdésekre! (Elemenként 0,5 pont, összesen 5 pont.)

a) Írja a számokhoz a források betűjelét! (Elemenként 0,5 pont, összesen 1,5 pont.)

1. 2. 3.

A) „...Akkor közakarattal Álmos vezérnek ezt mondták: 'A mai naptól kezdve téged vezérünké és parancsolónkká választunk, s ahová szerencséd visz, oda követünk téged'. Majd a fent említett férfiak mindegyike Álmos vezéréért – pogány szokás szerint – saját vérét egy edénybe csurgatta, s esküjét ezzel szentesítette.” (Anonymus)

B) „Ennek az országnak egyik nagy városában [...] a barát egy magyar nőt talált, aki a keresett földről erre a vidékre ment férjhez. Ez megmagyarázta a barátnak az utat, hogy merre menjen, s azt állította, hogy kétnapi járóföldre megtalálja azokat a magyarokat, akiket keresett, így is történt. Megtalálta pedig őket a nagy Etil folyó mellett. Kik látván őt, s megértvén, hogy keresztény magyar, nagyon örvendeztek megérkezése felett.” (Riccardus)

C) „Minden háborújukban együtt harcoltak a kazárokkal. Kazária fejedelme , a kagán vitéségükért és szövetségükért nemes kazár nőt adott feleségül a türkök első vajdájának,... hogy tőle gyermeket szüljön, de a sors úgy akarta, hogy aznem nemzett azzal a kazár nővel gyermeket.” (Konstantin császár leírása a magyarokról)

b) Melyik a legkésőbb keletkezett forrás (1.)? Válaszát indokolja (2.)! (Elemenként 0,5 pont, összesen 1 pont.)

1.).....

2.).....

c) Melyik helyszínt hívták másképpen Magna Hungáriának?

d) Mely intézményt vették át a magyarok a C) jelű forrásban szereplő kazároktól?

.....

e) Melyik folyóval azonosítható a B) jelű forrásban említett Etil?

f) Melyik nép csatlakozott a magyarokhoz, mielőtt Etelközbe értek volna?

g) Hogyan élt tovább a honfoglalás utáni magyaroknál a Gyula tisztsége?

.....

5 pont	
--------	--

VI. Nevezze meg, mely Árpád-házi királyokkal kapcsolatosak az alábbi források, majd válaszoljon a kérdésekre! (Elemenként 1 pont, összesen 8 pont.)

A) 1. „A másodsor nőszült papok vagy az olyanok, akik özvegyeket vagy elbocsátott asszonyokat vettek el, szakítsanak e meg nem engedett házassággal, vagy zárják ki őket az egyházi rend közösségéből.” (I. törvénykönyv, 67. §)

2. „[...] követeket küldtek [...] királyhoz, [...] király pedig [...] nemcsak hogy azt nem ígérte meg, hogy velük megy, hanem még utat sem engedett nekik országán keresztül. Sőt sereget küldött ellenük [...]. Ők azonban [...] bátran bevonultak Hungariába, és sok magyart megöltek. Ennek hallatára a király a Temes vidékén összegyűjtötte seregét, és békét színlelve menni hagyta őket.” (Képes Krónika)

3.

(Forrás: Képes Krónika)

a) az uralkodó neve:

b) Nevezze meg azt az egyházi reformtörekvést, amely hatással volt az 1. forrásban idézett törvény kiadására!

B) 1. „Minthogy az emberi természet gyarlósága következtében, s az idő előrehaladásával a letűnt dolgok emlékezetét könnyen elragadja a feledés, illő az írás erejével megerősíteni azt, amiben a szerződő felek egymás között megállapodtak.” (oklevél-szöveg)

2.

(Hagia Sophia templom, Bizánc)

3. „Ezután öccse, [...] uralkodott: üldözte a lopókat és a latrokat, és ő vezette be a kérelmezésnek azt a rendjét, ahogyan a római és a császári udvarban van. Január 13-án, vasárnap koronázták meg. Huszonhárom évig, egy hónapig és tizenkilenc napig uralkodott. Elaludt az Úrban, ugyanennek 1196-ik esztendejében, május elsején, keddi napon. Teste Fehérvárott nyugszik.”(Képes Krónika)

c) az uralkodó neve:

d) Hogyan függ össze a képi forrás a szóban forgó uralkodóval?

C) 1.

(Forrás: Képes Krónika)

2. „Akik pogány szokás szerint kutak mellett áldoznak, vagy fákhöz, forrásokhoz és kövekhez ajándékot visznek, bűnükért egy ökörrel fizetnek.” (I. törvénykönyv, 22. §)

3. „Előbb Dalmáciát és Croatiát hajtotta uralma alá örök jogon. Mikor ugyanis Zolomér király gyermektelenül meghalt, felesége, [...] király nővére, akit férjének ellenségei számtalan joggalansággal háborgattak, Jézus Krisztus nevében segítséget kért fivéréától, [...] királytól. Az ő sérelmeit keményen megtorolta a király, és Croatiát meg Dalmáciát teljes egészében visszaszerezte neki.” (Képes Krónika)

e) az uralkodó neve:

f) Milyen közjogi következménye lett a 3. forrásban leírt eseménynek?

.....

D)

1.

2. „Ezután [...] király a pápa parancsára meglátogatta a Szentföldet. Ezt a parancsot akkor kapta, amikor még herceg volt. [...] Három hónapig időzött ott. Végre a királyi kincstárat kiürítve megszerezte különböző szentek ereklyéit.” (Thuróczy János: A magyarok krónikája, 1488)

3. „Zsidókat, szaracénusokat vagy izmaelitákat ezentúl nem nevezünk ki kamaránk, pénzverdénk élére, sóvámaink, járulékaik beszédésére és semmiféle közhivatalba, és nem rendeljük őket segítségül az előjárók mellé, és semmi csalárdságot nem teszünk, amelynek révén ezek keresztényeket nyomhatnak el. (*A beregi egyezményből, Makkai László, Mezei László, szerk., Árpád-kori és Anjou-kori levelek, XI–XIV. század. Nemzeti Könyvtár: Levelestár.*)

g) az uralkodó neve:

h) Hová vezetett a szóban forgó uralkodó hadjáratot a Szentföldön kívül?

8 pont	
--------	--

VII. Nevezze meg Nagy Szulejmán forrásokban szereplő ellenfeleit (uralkodót vagy várkapitányt vagy hadvezért), majd válaszoljon a kérdésekre! (Elemenként 1 pont, összesen 6 pont.)

A) „Ekkor azután nemcsak a rémület; hanem az ágyuk füstje következtében is, amely mindent betöltött, s a látást is akadályozta, a sereg nagy része kénytelen volt az említett mocsarak mellett elterülő völgybe ereszkedni, míg a többiek vitézül küzdöttek tovább az ágyuk előtt. Mikor azonban azok, a kik a völgybe húzódtak, ismét visszatértek és harcolni kezdtek, az ágyúzás és a füst annyira elviselhetetlenné vált, hogy a sereg nagy része futásnak eredt, s az ágyuknál harcolók is kénytelenek voltak elmenekülni.

Mikor az ellenség futásukat látta, azt hitte, hogy ez csak cselből történik, ezért, vagy talán mert a harc kifárasztotta őket, sokáig csatarendben maradtak, s az éj sötétjének leszállta előtt tartózkodtak az üldözéstől.” (*Brodarics István krónikája*)

a) Szulejmán ellenfele:

b) Melyik kulcsfontosságú végvárat tudta elfoglalni a török öt évvel a fenti ütközet előtt?

B) „Tízet ottan levág császár segítségét,
Igy császárnak osztán [...] szólni kezdett:

'Vérszopó szelendek, világnak tolvaja,

Telhetetlenségednek eljűtt órája;

Isten büneidet tovább nem bocsátja,

El kell menned, vén eb, örök kárhozatra.'

Igy mondván, derekában ketté szakasztá,

Vérét és életét az földre bocsátá;

Átkozódván lelkét császár kiinditá,

Mely testét éltében oly kevélyen tartá.

Ez volt vége az nagy Szulimán császárnak,

Ez az ő nagy hires hatalmasságának.” (*eposz-részlet*)

c) Szulejmán ellenfele:

d) A szerző miért nem a történelmi valóságnak megfelelően írja le a szultán halálát?

C) „Legkegyelmesebb Királyom! Felséged egyes bécsi tanácsosainak jeleztem, hogy meggyőződésem szerint a törökök császára nem fog Bécsbe menni, és úgy vélem, hogy most sem fog valamit is elfoglalni, hanem az ország határa mentén egészen Szlavóniáig egyes mezővárosokat és megerősített helyeket portyázóival megtámad, így egy ideig itt állomásozik és a földeket körös-körül dúlja, és azzal kérkedik, hogy Felséged ellenében dicsőséget aratott, amennyiben hangoztatni fogja, hogy közben senki sem mert vele megütközni.” (egy várkapitány levele I. Ferdinándhoz)

e) Szulejmán ellenfele:

f) Melyik uralkodó támogatta anyagilag és katonailag I. Ferdinándot a török elleni védekezésben?

.....

6 pont	
--------	--

VIII. Nevezze meg az angol történelemmel kapcsolatos törvényeket, rendeleteket és válaszoljon a kérdésekre! (Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

A) „Ha valakit, akit e törvény is csavargónak vagy munkakerülőnek minősít, a legközelebbi hűsvét elteltével alamizsnakéregetésen, csavargáson és semmittevésen érnek - e királyság vagy Wales bármely helyén vessék börtönbe [...]. Azután pedig, ha a békebíró [...] jónak látja, övig meztelenítsék le, nyilvánosan korbácsolják meg, míg a hátán a vér ki nem serken.” (1597-es uralkodói rendelet)

a) a „törvény” megnevezése:

B) „A jövőben semmiféle termék vagy áru, amely Ázsiában, Afrikában és Amerikában, vagy pedig ezek részeiben, vagy a hozzá tartozó szigeteken termelt vagy állítottatott elő [...] nem szállítható be az Angol Köztársaságba vagy Írországba, vagy más országokba, szigetekre, ültetvényekre és területekre, melyek e köztársasághoz tartoznak vagy birtokait képezik, semmiféle más [nem angol] hajón vagy [...] vízi járműveken [...], [csak] amelyek tényleg és valóban e köztársaság vagy gyarmatai polgárainak mint tulajdonosoknak és jogos birtoklóinak a tulajdonát képezik.” (XVII. századi törvény)

b) a törvény megnevezése:

C) „5. Hogy az alattvalóknak joguk van a királyhoz folyamodni és az ilyen kérelmezések miatt való minden elfogatás és üldözés törvénytelen.

6. Hogy az országban béke idején, a parlament hozzájárulás nélkül állandó hadsereg felállítása és tartása törvénytelen.

8. Hogy a parlamenti választások szabadok.” (XVII. századi jogszabály)

c) a „törvény” megnevezése:

d) Elsősorban melyik ország ellen irányult a B) jelű forrásban idézett jogszabály?

.....

e) Mi volt Anglia államformája a C) jelű forrásban idézett jogszabály kiadása után?

.....

5 pont	
--------	--

**Feladatok a rendes érettségi vizsga évét
közvetlenül megelőző évfolyam tanulói részére**

IX. Csoportosítsa a korabeli megnyilatkozásokat aszerint, hogy a „klasszikus” vagy a „felvilágosult abszolutizmusra jellemzőek! A megnyilatkozások számát írja a táblázatba! (Elemenként 0,5-0,5 pont, összesen 6 pont.)

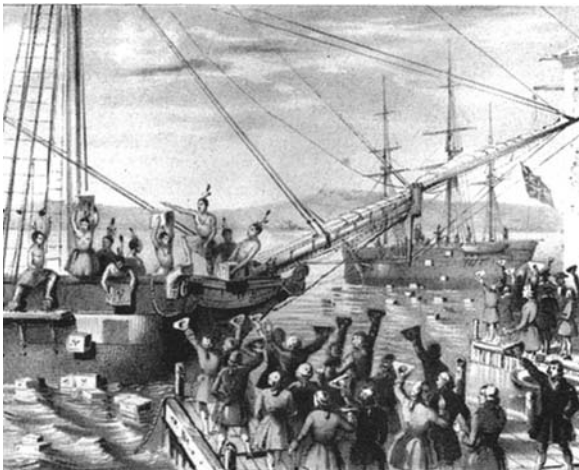
A klasszikus abszolutizmus jellemzői	A felvilágosult abszolutizmus jellemzői

1. „Politikai szempontból teljesen érdektelen, hogy egy uralkodó vallásos-e vagy sem.”
2. „Ő felsége legmagasabb feladatának találta, a könyvvizsgálat eddigi módján változtatni, hogy azt jövőre könnyebbé és egyszerűbbé tegye. E célból rendeli, hogy ezentúl valamennyi örökös tartomány részére csak egy, Bécsben működő könyvvizsgáló-főbizottság álljon fenn.”
3. „Az uralkodó cselekedeteiről és személyéről kizárólag Isten ítélhet. Akarata törvény az alattvalók számára [...]. A parlament kiváltságai őseink kegyelméből és engedélyéből erednek.”
4. „Mint a legfőbb államhatalom birtokosának megvoltak a lehetőségeim és az eszközeim arra, hogy polgártársaim hasznára lehessenek.”
5. „A súlyos bűnök ritkák lettek, mióta a kegyetlen büntetéseket megszüntették.”
6. „A monarchikus állam a legfőbb dolog, ami csak létezik a földön; ugyanis a királyok nemcsak Isten földi helytartói és nemcsak Isten trónján ülnek, hanem maga Isten is isteneknek tekinti őket.”
7. „Földesúri birtokaikat kettős földadóval sújtom, melyet pénzügyi rendszerek már javasoltak. Mindkettőt helyeslem, mert ugyanúgy megterheli a földesurakat, mint az alattvalókat, és az utóbbiaknál bármikor könnyíteni lehet az adóterheken.”
8. „Figyelmeztetünk arra, hogy az egyház és az állam oly szorosan összeforrott, hogy [...] nyugodtan egynek lehet őket tekinteni.”
9. „Hogy személyesen jogot szolgáltatassunk, ez olyan feladat, amelyet egyetlen uralkodó sem vállalhat magára.”
10. „Ezt a királyságot ugyanis nem akárki tartja birtokában, hanem a király isteni kegyelemből, amit a felkenés, a három liliom és a mennyből küldött királyi zászló, valamint a teljes nyilvánosság előtt végbevitt, és az egész föld által ismert, csodás tettei jeleznek.”
11. „Népünk olyan, akár a gyermek, aki magától sosem határozná el, hogy megtanulja az ábécét - a tanárnak kell kényszeríteni őt.”

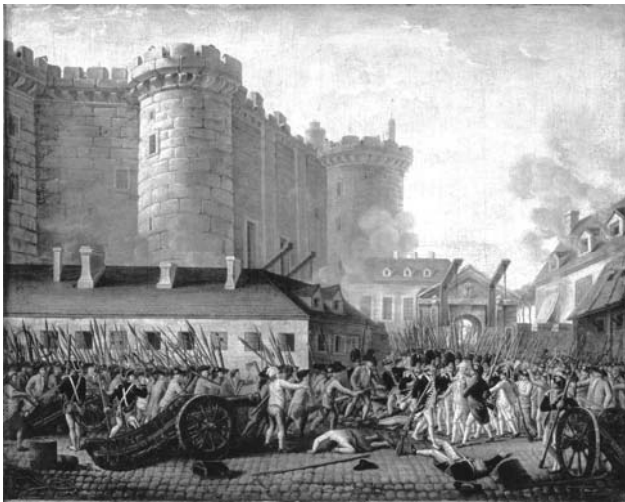
12. „S mert a fejedelemnek jól kell használnia az állati természetét, a rókát és az oroszlánt kell követnie; az oroszlán tehetetlen a hurokkal szemben, a róka a farkasok elől nem tud menekülni. Ezért hurkot ismerő rókának kell lennie, és farkast rémítő oroszlánnak. Aki egyedül az oroszlán természetét utánozza, semmire sem megy vele. A bölcs uralkodó tehát ne legyen szótartó, ha ez a magatartás kárára válik, s ha az okok, melyek miatt ígéretet tett, megszűntek.”

6 pont

X. A korabeli rajzok a XVIII. század meghatározó eseményeit, jelenségeit mutatják be. Határozza meg a képekhez kapcsolódó eseményeket! A kijelölt helyekre évszámokat is írjon! (Elemenként 1 pont, összesen 6 pont.)

a) esemény:

b) esemény:
évszám:

c) esemény:.....

évszám:

http://www.google.hu/imgres?q=boston+tea+party&hl=hu&sa=X&rlz=1W1GGLD_

http://www.google.hu/imgres?q=peter+the+great%27s+reform&hl=hu&sa=G&rlz=1W1GGLD_

Marczali Henrik: Magyarország története III. Károlytól a bécsi congresszusig 1711-1815. A magyar nemzet története. Szerkesztette: Szilágyi Sándor. Athénum, Budapest, 1898.

d) esemény:.....

6 pont

XI. Nevezze meg az alábbi szövegekhez kapcsolódó közgazdasági/gazdasági fogalmakat!
(Elemenként 0,5 pont, összesen 2 pont.)

a) „A gabonafélék kiszívják a föld erejét; az egyik jobban, a másik kevésbé; ugyanakkor meg is kötik a talajt, az egyik jobban, a másik kevésbé. A hüvelyes növények mindkét szempontból éppen ellentétes tulajdonságokkal rendelkeznek: ha bármelyikük csökkenti is a föld termékenységet, azt csak elenyésző mértékben teszi. Mindegyikük kivétel nélkül fellazítja a talajt. A gabonafélék általában magasabb áron értékesíthetőek, de nagyon kevés talaj van, amely hosszú távon kibírja természetüket. Ezért kell néha közben egyes években felváltani azokat egy-egy hüvelyes növényvel, amelyek ugyanakkor a gabonafélék közbevetése nélkül túlzottan is fellazítanak a talajt.” (Lord Kames: *Az úri gazdálkodó*, 1776)

.....

b) „Az egyénnek a saját helyzete javítására irányuló törekvése, ha ez szabadság és biztonság mellett történik, olyan hatalmas erő, amely egyedül, minden segítség nélkül képes nemcsak arra, hogy előbbre vigye a társadalmat a jólét és a boldogulás útján, hanem arra is, hogy legyőzzön száz elébe tornyosuló akadályt, amellyel az emberi törvény ostobasága oly gyakran veszélyezteteti igyekezetét [...]” (Adam Smith: *A nemzetek gazdagsága*, 1776)

.....

c) „[...] minden más országnál gazdagabbá akarja tenni Franciaországot [...] s egyetlen lehetőséget sem szalaszt el, hogy Franciaországban meghonosítsa a más országbeli iparágakat [...]. Hogy elkerüljék a pénzváltással járó kellemetlenségeket, Franciaországba kell küldeni a pénzt.” (A velencei követ jelentése, 1664)

.....

d) „Egy hatalmas nagy teremben
Kétszáz szövőszék áll rendbe.
És kétszáz ember serényen
dolgozott biz e székeken.
Mindegyik mellett kis gyerek vetülék orsót csévélgét.” (Korabeli angol versike)

.....

Poór János szerk.: *Kora újkori egyetemes történeti szöveggyűjtemény*. Bp., 2000.

2 pont	
--------	--

XII. Nevezze meg a szövegekben megjelölt történelmi személyeket és válaszoljon a kérdésekre! (Összesen 5 pont.)

A) „Ötödször. A **felsőes cár** a felsőes fejedelemnek megígéri, hogy lengyel királlyá választása után **Svédország királyával** a Köztársasággal (Lengyelország) kötött szerződése értelmében ő felsőesének kizárása mellett semmiképpen nem lép békére; viszont a felsőes cár kizárása mellett a felsőes fejedelemnek sem szabad semmiféle alkudozást folytatnia az ellenséggel. [...]

Tizenkettőször. Ha mitől Isten mentsen, a felsőes fejedelemnek Lengyelország földjéről ki kellene bújdosnia, akkor a felsőes cár megígéri, hogy ellátására az orosz császárságban egy tartományt, barátainak s híveinek pedig menedéket fog adni.” (1707)

a) „felsőes cár” (0,5 pont):

b) „Svédország király” (0,5 pont):

c) Melyik nemzetközi konfliktus áll a szöveg háttérében? (0,5 pont).....

B) „**Őfelsőes** távol áll attól, hogy ezt a fejedelmet a **császár** elleni rebellisnek tekintse. Őt nagyapja, Erdély szuverén fejedelme, [...] törvényes utódjának tekinti, aki hajdanában Franciaország és Svédország szövetségese volt. Joggal hiszi, hogy ezt a fejedelemséget a **császár** bitorolja, [...] fejedelem pedig a jogaiért harcol [...]” (1704)

d) „Őfelsőes” (0,5 pont):

e) „császár” (0,5 pont):

f) Melyik nemzetközi konfliktus áll a szöveg háttérében? (0,5 pont).....

C) „Leányi és fiúi engedelmisséggel való szolgálatunkat ajánljuk Nagyságodnak mint jó **kegyelmes Uramnak**. Édes kegyelmes Uram, mik az Nagyságod szolgálatjára még élünk. Édes kegyelmes Uram, valóban szívesen várjuk azt az áldott órát, az melyben Isten ő szent felsőes elhozza Nagyságod közinkben. Ezek után ajánljuk magunkat az Nagyságod gráciájában [kegyelmébe]. Datum in Arce Munkács, die 5. Mai 1686. [Kelt Munkács várában, 1686. május 5. napján.] Nagyságodnak engedelmisséggel szolgáló leánya és fia”

g) „kegyelmes Uram” (0,5 pont):

h) Teljesült-e a levélben foglalt várakozás? (0,5 pont).....

i) Ki az a történelmi személy, aki mindhárom forrásnak szereplője? (1 pont)

.....

Magyar történelmi szövegyűjtemény I-II. 1526-1790. (szerk.: Sinkovics István) Tankönyvkiadó Vállalat, Budapest, 1968. Régi magyar levelestár XVI-XVII. század. (Válogatta, sajtó alá rendezte: Hargittay Emil) <http://mek.oszk.hu/06200/06208/html/index.htm>

5 pont	
--------	--

XIII. A források és ismeretei alapján válaszoljon a kérdésekre! (Elemenként 0,5-0,5 pont, összesen 3 pont.)

A) „Mi alulírottak ... Istentől kapott, sugalmazott buzdításra, saját szabad akaratunkból uniálunk a római katolikus egyházzal, és ezáltal a római katolikus anyaszentegyház tagjainak valljuk magunkat, elfogadva vallván és hívén mindazt, amit elfogad, vall és hisz a római katolikus egyház, különösen azt a négy pontot, amelyek eddig elválasztottak bennünket [...] Amidőn ezeket elfogadjuk, azt akarjuk, hogy a jövőben mi is, mint a római katolikus egyház tagjai, azokkal a jogokkal és kiváltságokkal ruháztassunk fel, amelyeket a római katolikus anyaszentegyház klérusa élvez.” *(Részlet a gyulafehérvári zsinat határozatából, 1700)*

a) Melyik felekezethez tartoztak ezek után a zsinat határozatait elfogadók?

.....

B) „Az egésznek okozója gyanánt egy Horia nevű embert említenek, ki célja elérésére a hidak alatt össze szokott jönni a parasztokkal, kiknek Mesztákont, egy hegyen épült templomot, Brádtól nem messze, jelölt ki gyűlőhelyül. Ez a rendelet futótűz gyanánt terjedt, úgyhogy a kijelölt napra roppant parasztesoport gyűlt össze azon a helyen, hol aztán a gonosz egy (tudja isten honnan szerzett) nála levő, aranyos betűvel írt pátenst (a brádi vásári jog kiváltságlevele) és aranykeresztet mutatott a népnek és kérdezte, hisznek-e a jelvénynek? És amint egyhangú igennel válaszoltak, gonoszul megesküdtek, hogy kiirtják az egész nemességet.” *(Hegyes András - Marczali Henrik: Erdély története. Budapest, 2002)*

b) Milyen történelmi eseményt dokumentál a szöveg?

c) Mi lett az esemény jobbágyságot érintő, jogi következménye 1785-ben?

.....

C) „A valach nemzet a mostanság Erdélyben élő nemzetek közül a leghősibb, amennyiben Traianus császár által a második század kezdetén magába Dáciába, a tartomány megvédésére ismételen nagy számmal béhozott veterán katonák római telepeiből veszi eredetét, s erre tanúbizonyság a történelem hitele, a soha meg nem szakadt hagyomány, a nyelv, az erkölcsök és szokások hasonló volta.” *(A Supplex Libellus Valachorum, a román papság aláíratos folyamodványa II. Lipóthoz, 1791)*

d) Mely történelmi elmélet alapjai jelennek meg a dokumentumban?

D) „A berecki juhtartó gazdák igen nagy becsben állnak a berecki tanács előtt. Gondjuk van arra, hogy a betelepedéstől számított öt évig tartó teljes adómentességükben senki se háborgassa őket. Olyan esetekben, amikor a főkormányosok a Moldvában telelő "nagyobb marháik" után adót szeretne kivetni rájuk, a városi tanácsok megrázó erővel írják le mostoha sorsukat, elhagyatottságukat, s kérik, hogy adóval, katonafogdosással ne terheljék őket.” *(Imreh István: Erdélyi hétköznapiak 1750-1850. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1979)*

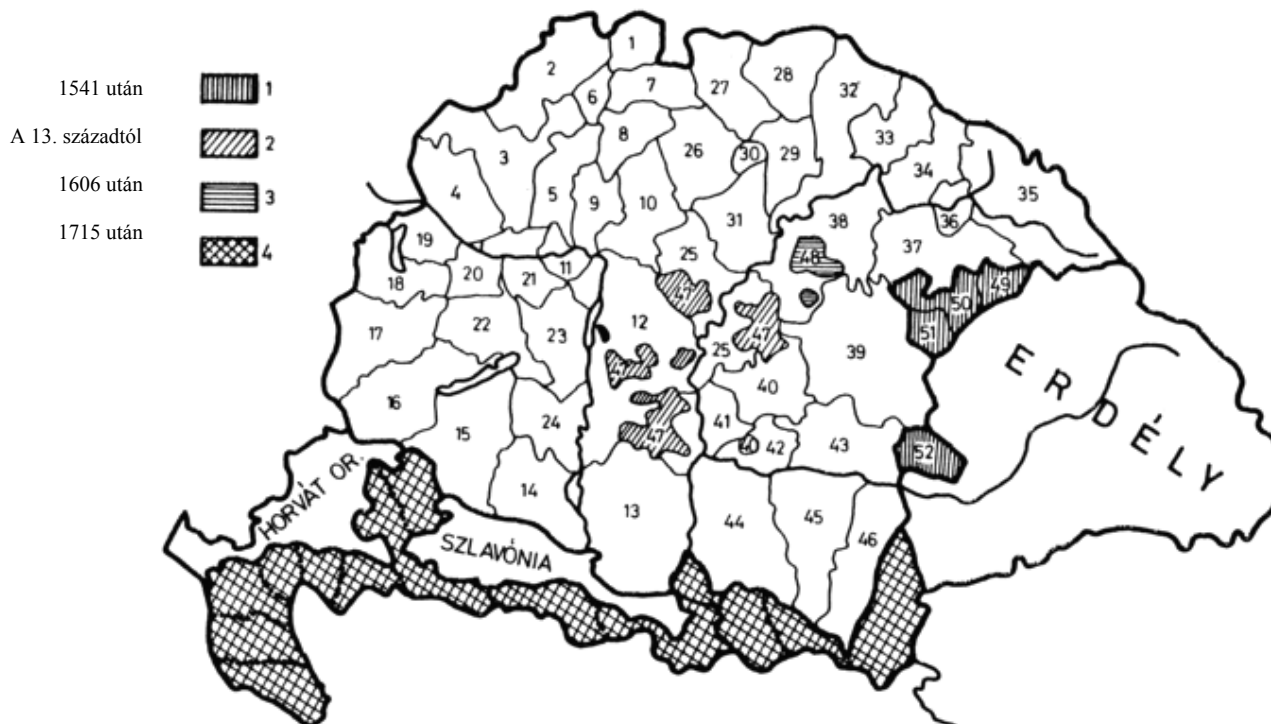
e) Milyen gazdasági tevékenységről (1.) és ezzel összefüggő életmódról (2.) tanúskodik a leírás?

1.

2.

3 pont	
--------	--

XIV. A térkép a XVIII. századi Magyar Királyságot és Erdélyt mutatja be. A jelkulcs a megyerendszerbe nem tartozó egységeket és létrejöttük idejét jelöli. Készítsen a jelmagyarázatot, majd válaszoljon a kérdésre! (Elemenként 0,5-0,5 pont, összesen 3 pont.)

A)

- 1
2
3
4

B) Nevezzen meg Erdélyen belül két közigazgatási egységtípust!

a) b)

Bendefy László: Mikoviny Sámuel megyei térképei különös tekintettel az Akadémiai Könyvtár Kézirattárának Mikoviny-térképeire. A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának kiadványai 71. Bp., 1976.

3 pont

XV. Válassza ki a felvilágosodás korának felsorolt személyei közül az idézetek megfogalmazóit! Választását vonatkozó alkotásuk címével vagy annak meghatározó gondolatával - ne a szövegből kiragadott idézettel - indokolja! (Négy személy kimarad!) (Elemenként 0,5-0,5 pont, összesen 5 pont.)

Személyek: XIV. Lajos, Jefferson, Voltaire, Rousseau, Locke, Adam Smith, Malthus, Montesquieu, Diderot

Forrás	Szerző	Indoklás
„Egy enciklopédia célja valójában az, hogy összegyűjtse az egész földön elszórt ismereteket; hogy általános rendszerüket bemutassa kortársainknak és átadja az utánunk következőknek, nehogy az elmúlt századok munkássága hiábavaló fáradozássá váljék a rákövetkező századokban;...”	a)	b)
„Magától értetődőnek tartjuk azokat az igazságokat, hogy minden ember egyenlőként teremtett, az embert teremtője olyan elidegeníthetetlen Jogokkal ruházta fel, amelyekről le nem mondhat, s ezek közé a jogok közé tartozik a jog az Élethez és a Szabadsághoz, valamint a jog a Boldogságra való törekvésre.”	c)	d)
„Ennélfogva ott és csakis ott van politikai vagy polgári társadalom, ahol akárhány ember úgy egyesül egyetlen társadalommá, hogy mindegyik lemond a természeti törvény végrehajtásának hatalmáról, és átengedi ezt a közösségnek. És ez történik mindenütt, ahol akárhány természeti állapotban élő ember társulásra lép, hogy egyetlen népet, egyetlen államot alkosson....”	e)	f)
„Minden államban háromféle hatalom van: törvényhozó hatalom, nemzetközi jog alá tartozó dolgokra vonatkozó végrehajtó hatalom, végül az a végrehajtó hatalom, amely a polgári jog alá tartozó dolgokra vonatkozik. [...]”	g)	h)
„[...]mindenki, aki ellenáll a közakaratsnak, engedelmességre szorítható az egész társadalom által; ez csak annyit jelent, hogy kényszeríteni fogják őt szabadnak lenni, hisz ez az a feltétel, amely azáltal, hogy hazát szerez minden polgárnak, biztosítja személyét minden függetenség ellen.”	i)	j)

5 pont	
--------	--

**Feladatok a rendes érettségi vizsgát tevő
évfolyam tanulói részére**

IX. Válaszoljon a források és ismeretei alapján a Stádium pontjaihoz kapcsolódó kérdésekre! (Összesen 6 pont.)

„1-szer A Hitel. De Hitelt, ha egy osztályt sem akarunk az abbuli kirekesztés által felette keményen büntetni, mindaddig nem állíthatni fel valódi sikerrel, míg nincs

2-szor eltörölve az **Aviticitas** [ősiség]. Ennek eltörlése pedig szükségképpen maga után vonja 3-szor a **Fiscalitas** [háramlási jog] megszűnését. Minthogy nem elég, ha a hitelező az ingatlant csak exequálhatja [végrehajthatja], de azt neki teljes bátorságban bírhatni is kell, mert másképp kis kamatra pénzt nem fog adni; többször lehetne pedig a hitelező **nemtelen**, mint magyar nemes; szükségképpen foly mindenkire

4-szer a Jus Proprietatis [birtokbírhatás joga]. [...]

6-szor törvényes **pártvéd**. [...]

7-szer a **házi pénztár** s az országgyűlési a nemestül is idomzat szerint viseltessenek. [...]

8-szor a **vizek elrendezése**, utak készítése s jó karban tartása, valamint a belvámok – mindenkitül egyenlőn fizetve – országgyűlési tárgyak legyenek.” (Stádium, 1833)

a) **Ki a szerzője a Stádium című munkának?** (0,5 pont).....

b) **Mikor adták ki az ősiség törvényét?** (0,5 pont).....

c) **Miért akadályozta meg az ősiség törvénye a hitel felvételét?** (1 pont)

.....
.....

d) **Mikor (év, hónap, nap) törölték el az ősiség törvényét?** (1 pont).....

e) **Mit jelent a háramlási jog?** (0,5 pont)

.....

f) **Magyarázza meg a „nemtelen” szót!** (0,5 pont)

.....

g) **Írjon egy rokonértelmű szót a „pártvéd”-re!** (0,5 pont).....

h) **Mire szolgált a „házi pénztár”?** (0,5 pont)

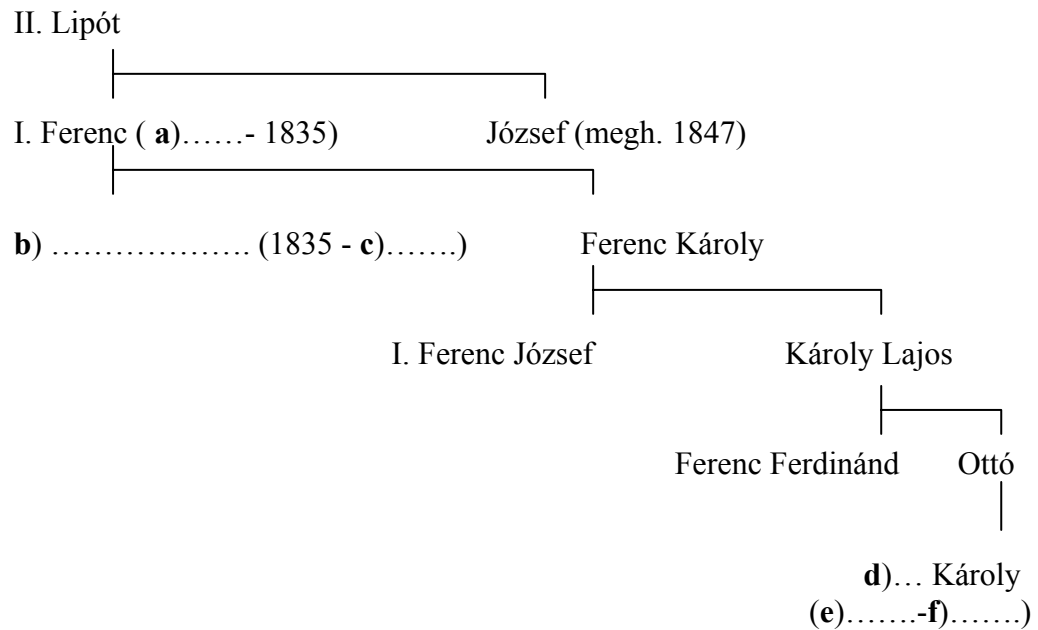
.....

i) **Írjon egy vízrendezési intézkedést és egy új vízi közlekedési eszközt a korszakból!**
(Elemenként 0,5 pont, összesen 1 pont.)

1) 2)

6 pont	
--------	--

X. Egészítse ki a Habsburgok családfáját a kipontozott helyeken, majd oldja meg a feladatokat! (Az évszám uralkodási évszámot jelent!) (Elemenként 0,5 pont, összesen 6 pont.)

g) Milyen közjogi méltóságot töltött be Magyarországon II. Lipót József nevű fia?.....

h) Adja meg Ferenc József feleségének keresztnévét!.....

i) Hogyan vesztette életét Ferenc Ferdinánd?

j) Írja a családfa megfelelő uralkodójához az alábbi idézetek betűjelét !

A) „Mindent meggondoltam, mindent megfontoltam.”

B) „Ausztria – népeinek akaratahoz képest – szövetséges állammá alakul át...”

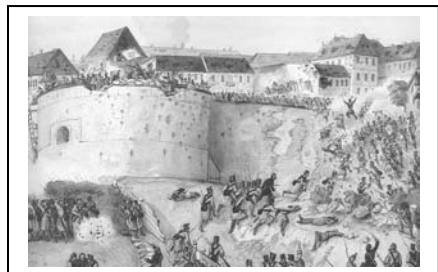
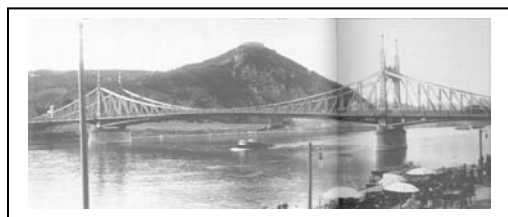
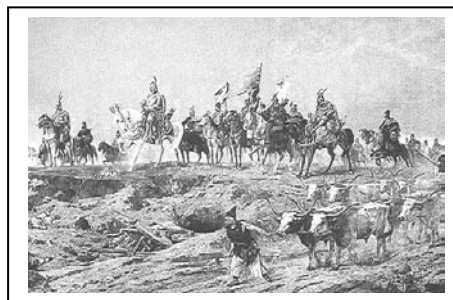
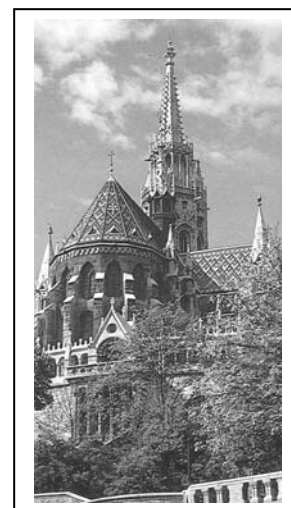
C) „Az indítványokat agyonütöm.” (Az örökváltsággal kapcsolatban.)

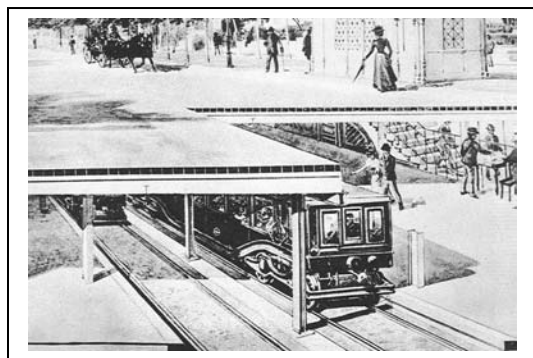
6 pont	
--------	--

XI. Egészítse ki az alábbi szöveget a megfelelő történelmi fogalmakkal, helyszínekkel, nevekkel, majd a kiegészítések utáni zárójelbe írja az odailleső kép betűjelét! (Három kiegészítéshez nincs megfelelő kép, így azokhoz nem kell betűjelet írni!) (A kiegészítés és a betűjel együtt ér 0,5 pontot; ahol nincs betűjel, a kiegészítés önmagában 0,5 pont.) (Összesen 4 pont.)

1896-ban ünnepelte Magyarország az állam ezeréves fennállását, a **a)**(....)-t. Ez tulajdonképpen a **b)**..... (...) kerek évfordulója volt, és nem a Szent Istvánhoz kötött **c)**..... (...) -é. A Városligetben nyílt országos kiállítást egy új közlekedési eszközön, a **d)**..... (...) -n is meg lehetett közelíteni. A kiállításon a legnagyobb sikert az ún. történelmi főcsoport aratta, amelyen a román stílust jáki

kápolna, a gótikust és a reneszánszt a **e)**..... (...) vára, a barokkot egy főnemesi palota jelképezte. Ebben az évben adták át az uralkodóról elnevezett **f)**..... (...) hidat. Május 3-án hálaadó istentiszteletet tartottak a koronázási, azaz a **g)**..... (...) -templomban. Az országszerte rendezett ünnepségekből kivették a részüket a hazai nemzetiségek, és nem zavarták meg a megemlékezéseket az 1890-ben alakult parlamenten kívüli párt, a **h)**..... (...) Párt tagjai sem.

A**B****C****D****E****F****G**

H**I**

A képek forrásai: Sivó Mária (szerk.): Budapest Anno ... (Bp., 1984.), dr. Takács Sarolta: Budapest városépítése (Bp., 1991), kiállítási prospektusok.

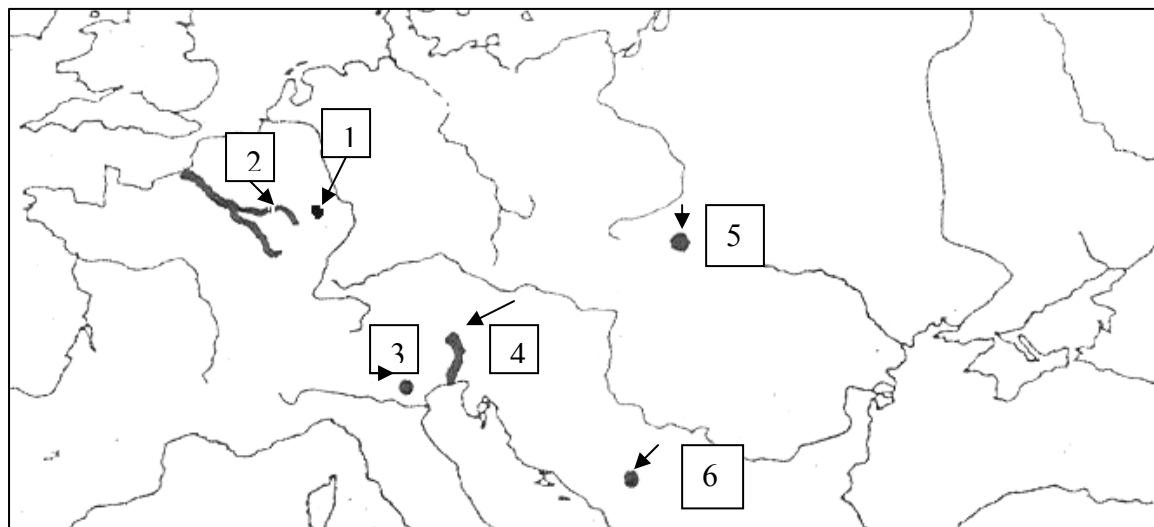
4 pont	
---------------	--

XII. Adja meg a meghatározásnak megfelelő, gazdasági fogalmakat! (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) Meghatározott számú és azonos értékű értékpapírokra oszló alaptőkével létrehozott gazdasági egyesülés. Tagjai az értékpapírok arányában részesedhetnek az egyesülés jövedelméből és felelősek a kötelezettségeikért:.....
- b) Az egykor önálló vállalatok jogilag egységes gazdasági társaságba való összefonódása. Célja a piac feletti kizárólagos uralom megszerzése:
- c) A piac felosztásában, az árakban és a piaci verseny korlátozásában megegyező, de szervezeti, pénzügyi és jogi önállóságukat megtartó vállalatok egyesülési formája:
.....
- d) Városiasodás, a városlakók arányának növekedése és a városi életmód térhódítása:
.....

4 pont	
---------------	--

XIII. Töltse ki az I. világháborúra vonatkozó táblázatot! (A négyzethez legközelebbi nyilat vegye figyelembe!) (Elemenként 0,5 pont, összesen 10 pont.)

Idő (év)	Esemény	Sorszáma a térképen	Helyszín	Mai ország
1914.június 28.	a casus belli	város:
.....	a franciák megállították a németek előrenyomulását, akiknek ezzel meghiúsult villámháborús tervük	folyó:
1915 eleje	Az oroszok megadásra kényszerítettek 120 000 (zömében magyar) katonát az erődben
.....	Verdun
1915-1917	a központi hatalmak seregei véres harcokat vívtak az olaszokkal	folyó:	Olaszország-Szlovénia
..... (hónap, nap is)	Padova (Pádua)

10 pont	
----------------	--

SZAKIRODALMI KÉRDÉSEK

I. téma: Udvari élet a XIV-XVII. századi Magyarországon

XIV. IGAZ-HAMIS

Döntse el az állításokról, hogy igazak-e vagy hamisak! Választását X jellel jelölje!
(Elemenként 1 pont, összesen 10 pont.)

Állítás	Igaz	Hamis
a) A mindenkori ajtónállómester a késő középkorban egyben udvarmester is volt.		
b) Az udvarhoz tartozás együtt járt az uralkodóval való személyes érintkezés jogával.		
c) Hunyadi Mátyás korában a tárnokszék a palotában ülésezett.		
d) Mátyás esetenként az országbíró bírótársa volt.		
e) II.Lajos 1516-ban húszévesen lépett trónra.		
f) A kúria jegyzője vagy írnoka nem nemes is lehetett.		
g) A Jagelló-korban a kancellár a királyi tanács legbefolyásosabb tagjának számított.		
h) A lovászmester (marsall) nem volt katonai tisztség.		
i) Az Anjou-korban jelentek meg az udvari huszárok.		
j) Kubinyi András szerint a Jagelló-korban két párt viaskodott egymással a hataloméért.		

10 pont	
---------	--

XV. FOGALMAK

Adja meg a leírásnak megfelelő magyar fogalmat! (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

- a) Nagybíró 1464-től, a királyi bírói jelenlét személyes helytartója, az uralkodó nevében ítélkezik, ő a király bírói pecsétjének őrzője:.....
- b) Kizárólag a király által kinevezett tisztségviselő, kivétel nélkül művelt, tanult ember. Eleinte kettő, majd négy, de II.Lajos idején már évi 10-12 fő töltötte be ezt a tiszteket, egy részük tanácsos is volt:.....
- c) 1525 őszén alakult titkos társaság, eredetileg a királyi hatalom erősítésének és a nagybirtokos bárók elleni összefogásnak a céljával:

3 pont	
--------	--

XVI. MÉLTÓSÁGOK**Nevezze meg a szakirodalomban szereplő, leírásoknak megfelelő személyeket!***(Elemenként 1 pont, összesen 6 pont.)*

- a) prépost, relator Mátyás korában:
- b) tárnok Mátyás korában, később zenggi kapitány és szörényi bán:
- c) királyi kamarás a Jagelló-korban, Komárom megye ispánja, komáromi és tatai várnagy, királyi udvarmester:
- d) Jagelló-kori országbíró:
- e) az udvari huszárok kapitánya a Jagelló-korban:
- f) budai várnagy a Jagelló-korban:

6 pont**XVII. FORDÍTÁS****Fordítsa le a szakirodalomban szereplő latin vagy görög kifejezéseket!** *(Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)*

- a) thesaurarius:
- b) oktávák:
- c) hospitium:
- d) buleutérion:
- e) aulicus (középkori magyar névvel):

5 pont

XVIII. FELELETVÁLASZTÁS

Választását aláhúzással vagy bekeretezéssel jelölje! (Elemenként 1 pont, összesen 6 pont.)

a) Hány királyi titkár dolgozott II. Ulászló halála idején?

4 7 9

b) Mire kapott fizetést az udvari nemesség?

Bizonyos számú

lóra, lovasra tinóra, ökörré páncélra, fegyverre.

c) Milyen ügyeket intézett a királyi sáfár?

a király vadászatait a király étkezéseit a király öltözködését

d) Mi volt II. Lajos személyes itala?

malváziai bor tokaji aszú egri bikavér

e) Milyen nemzetiségűnek adták ki magukat a lengyelek az udvari nemességben?

csehnek szlováknak morvának

f) Mikor kezdett kialakulni Európa-szerte a testőrség?

a XV. század elején a XV. század közepén a XV. század végén

6 pont	
---------------	--

II. téma: A Rákóczi-szabadságharc emlékezete**XIV. IGAZ-HAMIS**

Döntse el az állításokról, hogy igazak-e vagy hamisak! Választását X jellel jelölje!

(Elemenként 1 pont, összesen 9 pont.)

Állítás	Igaz	Hamis
a) A Rákóczi-szabadságharc Közép-Európa leghosszabb szabadságharca.		
b) A Habsburg Monarchia Központi Levéltárát 1765-ben alapították.		
c) II. Rákóczi Ferenc megkezdte az előkészületeket a magyar levéltár felállítására.		
d) Le Noble Rákóczi-művének 2. kiadása Hollandiában olyan hamis impresszummal jelent meg, amely Kassát jelölte meg a kiadás helyeként.		
e) Az 1717-ben, Londonban megjelent Magyarország története már közli, hogy a szabadságharc végén a halott József császár hűségére esküdtek fel a kurucok, a távol lévő fejedelem tudta és beleegyezése nélkül.		
f) Rákóczi megkívánta híveitől, hogy naplót vezessenek.		
g) Az evangélikusok jelentéktelen szerepet játszottak a szabadságharcban.		
h) A Rákóczi-szabadságharcról írt magyar naplók a XVIII. század felfogását tükrözik, de többségük csak a XIX. században jelent meg.		
i) A reformkori tudományos pályázatok kedvelt témája volt a Rákóczi-szabadságharc.		

9 pont	
---------------	--

XV. SZERZŐK

(Elemenként 1 pont, összesen 8 pont.)

A) Nevezze meg a felsorolt művek szerzőit! (A magyar szerzőknél a keresztnévet is adja meg!)

a) Lipót, a nagy német-római császár csodálatos élete és tettei:

b) Rákóczi fejedelem históriája, avagy az elégedetlenek háborúja az ő vezénylete alatt:

.....

c) Nagykőrösi krónika:

d) Erdély históriája, 1661-1711:

e) Confessio peccatoris (Egy bűnös vallomása):

B) Nevezze meg a jellemzett történeti munkák szerzőit!

f) A barokk udvari történetírás jellegzetes alkotása, a Lipót-életrajz különösen fontos Rákóczi ifjúságának és a „kuruc támadás” okainak tekintetében. A szabadságharcot a felkent uralkodó elleni barbár vagy önző nemesek cselekedeteként tárgyalja:

.....

g) Új koncepciót vázolt fel a szabadságharcról. Tisztázta a Recrudescunt keletkezési idejét, nyomozott Bethlen Miklós Önéletírásának eredetije után. A polgárosulás szempontjából vizsgálta a szabadságharc történetét, a nemességet társadalomtörténeti igénytel jellemezte:

h) Az első magyar történetíró, aki a szabadságharc kirobbanásának okait részletesen vizsgálta. Követte Rákóczi műveit, kötegszámra használta fel a vármegyei és a városi levéltári anyagot:

8 pont	
---------------	--

XVI. FOGALMAK

Adja meg a fogalmak jelentését! (Elemenként 1 pont, összesen 2 pont.)

a) Orion-jelenség:

.....

.....

b) szamizdat:

.....

.....

2 pont	
---------------	--

XVII. MÉLTÓSÁGOK

Nevezze meg a leírásnak megfelelő személyt! (A magyar méltóságoknál a keresztnévet is adja meg!) (Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

a) A II. Rákóczi Ferenc által megbízott katonai főparancsnok a szatmári béke idején:

.....

b) A Habsburgok által megbízott főparancsnok a szabadságharc végén:

.....

c) Kancellár, lemásolta a kormányzat döntéshozóinak levelezését, az 1650-1670-es években Bécsbe szállította a Magyar Királyság országos főméltóság-viselőinek levéltárait:

d) A bécsi Pazmaneum jezsuita rektora, a Magyar Királyság múltjának egészét felölelően gyűjtötte és másoltatta a forrásokat:

e) A karlócai békénél közvetítő angol követ:

5 pont	
--------	--

XVIII. FELELETVÁLASZTÁS

Választását aláhúzással vagy bekeretezéssel jelölje! (Elemenként 1 pont, összesen 6 pont.)

a) Mit dobált a mondában a leányzó a szász várost ostromló kurucokra?

méhkasokat

cserepeket

téglákat

b) Hol telepített le Esterházy József kamalduli szerzeteseket?

Zircen

Majkon

Pilisszentkereszten

c) Kinek a művében jelenik meg Zrínyi Ilona első, történetileg hiteles portréja?

J.B.Vico

Brenner Domokos

Kolinovics Gábor

d) Ki engedélyezte, hogy az 1739-ben megjelent Histoire des Révolutions de Hongrie-t a tudósok elolvashassák Magyarországon?

Mária Terézia

II. József

II. Lipót

e) Milyen álnéven élt Versailles-ban Rákóczi?

Zemplén grófja

Bodrog grófja

Sáros grófja

f) Cserey művének hány kéziratos másolata foroghatott Erdélyben és Magyarországon a XVIII. század végén?

50-100

150-200

300-400

6 pont	
---------------	--

III. téma: Emléktáblák, emlékművek, szoborsorsok a XX. században lakóhelyemen**XIV. IGAZ-HAMIS****Döntse el az állításokról, hogy igazak-e vagy hamisak! Választását X jellel jelölje!***(Elemenként 1 pont, összesen 10 pont.)*

Állítás	Igaz	Hamis
a) A Gellért-hegyi szovjet emlékművön az ott jellemző széliránnyal szemben lobog a nőalak szoknyája.		
b) 1956-ban a lebontott, régi, „pesszimista” Kossuth-szobor helyére került az új, „optimista”.		
c) A Kossuth téren a József Attila-szobor Andrassy Gyula hajdani szobrának helyén található.		
d) Az állami emlékművek elterjedése összefügg az állami oktatás tömegessé válásával és a tömegsajtó megjelenésével.		
e) Berzsenyi Dániel portréját 1860-ban, fényes ünnepség keretében állították fel a Múzeumkertben.		
f) Rákosi Mátyás 1952-ben utasítást adott a parlamenti dolgozósobájából látható Szent Anna-templom lebontására.		
g) Hans Anton Gasser készített Hentzi- és Széchenyi-szobrot is.		
h) Kossuthot 1837-ben a Zugligetben fogták el a császári katonák.		
i) Gömbös Gyula szobrának lebontására a Kossuth híd építése miatt került sor.		
j) A Tisza István-szobor kőoroszlánja később a Buda ostrománál 1849-ben elesett honvédek emlékét ápolta.		

10 pont

XV. IDÉZETEK**Nevezze meg az idézetek szerzőjét! (A keresztnéveket is adja meg!) (Elemenként 1 pont, összesen 7 pont.)**

- a) „Egy történelmi emlékmű, amelyben egy-egy szobor szerepelhet csak, nem a drámáról, csak a pozitív hősről szólhat. Tehát nem a kentaurok és a lapithák harcáról, csak egy-két lapitháról. Ez az utókor számára féltörténelem lesz.”
-

- b) „... az emlékezet helyei a személyes megélt és a spontán módon ható emlékezet (vagyis a hagyomány) és a történelem (tehát a rekonstruált múlt) metszéspontján keletkeznek olyan pillanatban, amikor van még mire építeni az akart, az óhajtott történelmi emlékezést. Másként szólva, a múlt maradványaiból mesterségesen alkotott emlékezhelyek arra szolgálnak, hogy a kívánt emlékezet tartósan megszilárdítsa önmagát.”
-

- c) „Az elsők [azaz a győztesek emlékezhelyei] látványosak és győzedelmesek, tekintélyesek, és mivel a nemzeti autoritásból vagy egy formális testülettől, de mindig fentről származnak, általában kikényszerítettek, így gyakran a hivatalos szertartások hidegségével és ünnepélyességével bírnak. Inkább lerójuk tiszteletünket előttük, minthogy odamenjünk. A második [azaz a legyőzöttek emlékezhelye] menedékhely: a spontán hűség szentélyei és csendes zarándoklatok. Ez az emlékezet élő szíve.”
-

- d) „Hogy hazámat ne szeressem,
A bitorlót meg ne vessem,
Hatalom nem teheti!
-

- e) „A szobor most ledőlt. De a tanulság annyi, hogy általában tanácsos száz évet várni, amíg szobrot állítanak valakinek.”
-

- f) „Vállalta a felelősséget azért a háborúért, amit minden erejével próbált megakadályozni. Kötelességből és tudatosan. Vállalta végig, szótlán. Haláláig vállalta.”

1)

2) Kiről szól az utolsó idézet?

.....

7 pont	
--------	--

XVI. FOGALMAK, ELNEVEZÉSEK

Válaszoljon a szakirodalom alapján a kérdésekre! (Teljes nevet írjon!) (Elemenként 1 pont, összesen 6 pont.)

a) Kít nevez a szakirodalom

1) „niklai remetének”?

2) „pap, költő és forradalmár”-nak?

3) „a szabadság apostolának”?

b) Kinek az emlékművét nevezi „szétsodort emlékműnek”?

.....

c) Melyik szavak rövidítése a „szocreál”?

d) Mi volt korábban a mai Belügyminisztérium épületében?

.....

6 pont	
--------	--

XVII. FELELETVÁLASZTÁS

Választását aláhúzással vagy bekeretezéssel jelölje! (Elemenként 1 pont, összesen 7 pont.)

a) Mikor jelentek meg a köztéri szobrok tömegesen Magyarországon?

a reformkorban a XIX. század második felében az I. világháború után

b) Mikor hozták létre a Szoborparkot?

1990 1991 1992

c) Hogy hívták az ötvenes években a Vígszínházat?

Magyar Néphadsereg Színház Petőfi Színház Varga Jenő Színház

d) Melyik vármegye országgyűlési követe volt Kölcsey Ferenc?

Csongrád Szatmár Békés

e) Mi volt Széchenyi István feleségének lánykori neve?

Tivolt T. Eleonóra Caroline Meade Seilern Crescence

f) Kinek a szobrát használták fel a Sztálin-szobor öntéséhez?

Andrássy Gyuláét József nádorét Lendvay Mártonét

g) Mi az Eskü tér mai neve?

Március 15. tér Vámház tér Boráros tér

7 pont	
--------	--

**PONTÖSSZESÍTŐ I.
SZAKTANÁR TÖLTI KI!**

Kérdés száma	Kérdés anyaga	Adható pont	Elért pont	Felüljavítás
I.	ÓKORI KELET	3		
II.	RÓMAI TÖRTÉNELEM	3		
III.	KERESZTÉNYSÉG	5		
IV.	NAGY KÁROLY	5		
V.	VÁNDORLÓ MAGYAROK	5		
VI.	ÁRPÁD-HÁZI KIRÁLYOK	8		
VII.	SZULEJMÁN ELLENFELEI	6		
VIII.	ANGOL TÖRTÉNELEM	5		
IX.	ABSZOLUTIZMUS/ STÁDIUM	6/6		
X.	XVIII. SZÁZADI ESEMÉNYEK/ CSALÁDFA	6/6		
XI.	GAZDASÁGI FOGALMAK/ ÜNNEPSÉGEK	2/4		
XII.	TÖRTÉNELMI SZEMÉLYEK/ GAZDASÁGI FOGALMAK	5/4		
XIII.	ERDÉLYI ROMÁNOK/ I. VILÁGHÁBORÚ	3/10		
XIV.	KÖZIGAZGATÁS/ -	3/-		
XV.	FELVILÁGOSODÁS/ -	5/-		
	Összesen	70		

.....
szaktanár

.....
versenybizottsági felüljavítás

**PONTÖSSZESÍTŐ II.
VERSENYBIZOTTSÁGI TAG TÖLTI KI!**

A versenyző által az I. részben a felüljavítás után elért összpontszám:				
AZ ELSŐ TÉMÁT VÁLASZTÓK				
Kérdés száma	Kérdés anyaga	Adható pont	Elért pont	
XIV.	Igaz- Hamis	10		
XV.	Fogalmak	3		
XVI.	Méltóságok	6		
XVII.	Fordítás	5		
XVIII.	Feleletválasztás	6		
XIV-XVIII.	Összesen	30		
A MÁSODIK TÉMÁT VÁLASZTÓK				
Kérdés Száma	Kérdés anyaga	Adható pont	Elért pont	
XIV.	Igaz- Hamis	9		
XV.	Szerzők	8		
XVI.	Fogalmak	2		
XVII.	Méltóságok	5		
XVIII	Feleletválasztás	6		
XIV. – XVIII.	Összesen	30		
A HARMADIK TÉMÁT VÁLASZTÓK				
Kérdés száma	Kérdés anyaga	Adható pont	Elért pont	
XIV.	Igaz – Hamis	10		
XV.	Idézetek	7		
XVI.	Fogalmak, elnevezések	6		
XVII.	Feleletválasztás	7		
XIV. – XVII.	Összesen	30		
	Mindösszesen			

.....
versenybizottsági tag

.....
versenybizottsági tag